

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Διδακτική Εννοιών τη Φυσικής για την Προσχολική Ηλικία

Ενότητα 1η: Η Διδακτική στα πλαίσια της
παραδοσιακής Παιδαγωγικής

Κώστας Ραβάνης
Σχολή Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής
στην Προσχολική Ηλικία

Σκοπός ενότητας

- Να γνωρίσουν οι φοιτήτριες/τές την έννοια της Διδακτικής και τα στοιχεία που περιλαμβάνει

Περιεχόμενα ενότητας

- Τι περιλαμβάνει η Διδακτική:
 - Διδακτικές αρχές
 - Ταξινομίες διδακτικών στόχων
 - Διδακτικά πρότυπα
- Ειδική Διδακτική

Εκπαίδευση, διδασκαλία και έρευνα: πολυπλοκότητα

Τι είναι η Διδακτική; (1/2)

Μια συγκροτημένη επιστήμη με όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, δηλαδή:

θεωρητικά μοντέλα,
μεθόδους και τεχνικές έρευνας,
ειδικά περιεχόμενα και εφαρμογές

ή

μήπως είναι απλώς μια πραξεολογία, μια απόπειρα εφαρμογής, στις καθημερινές διαδικασίες διδασκαλίας, προτάσεων που απορρέουν από κάποιες παιδαγωγικές θεωρίες;

Τι είναι η Διδακτική; (2/2)

Πρόκειται για μια γενική θεώρηση των προβλημάτων των διδακτικών πρακτικών που καλύπτει με ομογενή τρόπο όλο το φάσμα της σχολικής γνώσης και των σχετικών εκπαιδευτικών διαδικασιών

ή

για ένα σύνολο αυτόνομων εξειδικευμένων επιστημονικών περιοχών που αντιστοιχούν σε ειδικά γνωστικά περιεχόμενα και διδακτικά αντικείμενα;

**Τα κανονιστικά διδακτικά
συστήματα: διδακτικές αρχές,
διδακτικοί στόχοι, διδακτικά
πρότυπα**

Οι διδακτικές αρχές (1/2)

1. Αρχές που σχετίζονται με το διδακτικό κλίμα.

- Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται οι αρχές της ελεύθερης συμμετοχής, της αναγνώρισης και της παραδοχής του άλλου, της ηρεμίας και της σύμμετρης εκτόνωσης, της επιστημονικής και παιδευτικής εντιμότητας, της ατομικής ιδιαιτερότητας και της ομαδικής εκδήλωσης.

2. Αρχές που σχετίζονται με τις γενικές μεθοδολογικές κατευθύνσεις στη γνωστική περιοχή.

- Εδώ εντάσσονται οι αρχές της συνερεύνησης, της βίωσης και της αναβίωσης, του λογικού προγραμματισμού και της ελκυστικότητας.

Οι διδακτικές αρχές (2/2)

3. Αρχές που σχετίζονται με τις ειδικές τεχνικές για τη γνωστική περιοχή.

- Στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι αρχές της προσφοράς και της κατανόησης πληροφοριών, της εποπτείας, του συνδυασμού, της οργάνωσης και των πολλαπλών θεωρήσεων, της εναλλακτικής επανάληψης, της σχηματοποίησης, της συγκεκριμενοποίησης και επαγωγικότητας, της συνολικότητας.

4. Αρχές που σχετίζονται με την ανάπτυξη συνθετικών ικανοτήτων.

- Εδώ κατατάσσονται οι αρχές της εκμετάλλευσης του λάθους, της ανακάλυψης, της αντιμετώπισης και επίλυσης προβλημάτων, της δημιουργικότητας.

Οι ταξινομίες των διδακτικών στόχων (1/3)

Η ταξινόμια των αντικειμενικών διδακτικών στόχων του **Bloom** γνωστικοί, συναισθηματικοί και ψυχοκινητικοί στόχοι

❖ Οι γνωστικοί στόχοι

- **Γνώση.** Η γνώση συνδέεται με τη δυνατότητα ανάκλησης από τη μνήμη «γεγονότων και γενικεύσεων, μεθόδων και διαδικασιών, ή ανάκληση ενός πλαισίου, δομής ή τάξης»
- **Κατανόηση.** Η κατανόηση αναφέρεται στην οικειοποίηση των διδακτικών αντικειμένων με τα οποία τα παιδιά έχουν ήδη εργαστεί. Πρόκειται για τη δυνατότητα χειρισμού μιας γνώσης με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελέσει αντικείμενο επικοινωνίας, δηλαδή μετασχηματισμό της γνώσης σε άλλο κώδικα, ερμηνεία και προέκτασή της.

Οι ταξινομίες των διδακτικών στόχων (2/3)

- **Εφαρμογή.** Τα παιδιά καλούνται να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους σε διαφορετικές περιστάσεις και προβλήματα.
- **Ανάλυση.** Σχετίζεται με τη «διαίρεση κάθε θέματος στα μέρη που το αποτελούν και στην ανίχνευση των σχέσεων και του τρόπου με τον οποίο οργανώνονται αυτά τα μέρη», όπως επίσης και ο «τεμαχισμός μιας επικοινωνίας στα συστατικά της στοιχεία με τρόπο ώστε να φαίνεται καθαρά η σχετική ιεραρχία των ιδεών και των σχέσεων μέσα από εκφρασμένες ιδέες».

Οι ταξινομίες των διδακτικών στόχων (3/3)

- **Σύνθεση.** Διαδικασία στην οποία από τη σύνδεση επιμέρους στοιχείων επιτυγχάνεται από τα παιδιά η δημιουργία μιας νέας κατασκευής η οποία δεν ήταν φανερό ότι προϋπήρχε.
- **Αξιολόγηση.** «Η αξιολόγηση ορίζεται ως η ικανότητα να κρίνουμε την αξία ιδεών, έργων, λύσεων, μεθόδων, ύλης κλπ, με βάση κάποιο σκοπό. Απαιτεί τη χρήση κριτηρίων και κανόνων, για να εκτιμήσουμε σε ποιο μέτρο ορισμένα ειδικά δεδομένα είναι ακριβή, αποτελεσματικά, οικονομικά ή ικανοποιητικά».

Λειτουργικά προβλήματα και αδυναμίες των ταξινομιών διδακτικών στόχων

- ❖ Δεν στηρίζονται σε μια συστηματική θεωρία για τη νόηση με αποτέλεσμα η συνολική κατασκευή να είναι εμπειρική. Έτσι:
 - η ιεραρχία της ταξινόμησης είναι αμφισβητήσιμη
 - οι κατηγορίες είναι ετερογενείς και δεν αποκλείονται αμοιβαία
 - κατασκευαστές ερωτημάτων δεν συμφωνούν μεταξύ τους για την τοποθέτηση προβλημάτων στις ίδιες κατηγορίες
 - η κατηγορία "γνώση" καταλαμβάνει εξαιρετικά μεγαλύτερο χώρο σε σχέση με άλλες ανώτερες νοητικές λειτουργίες

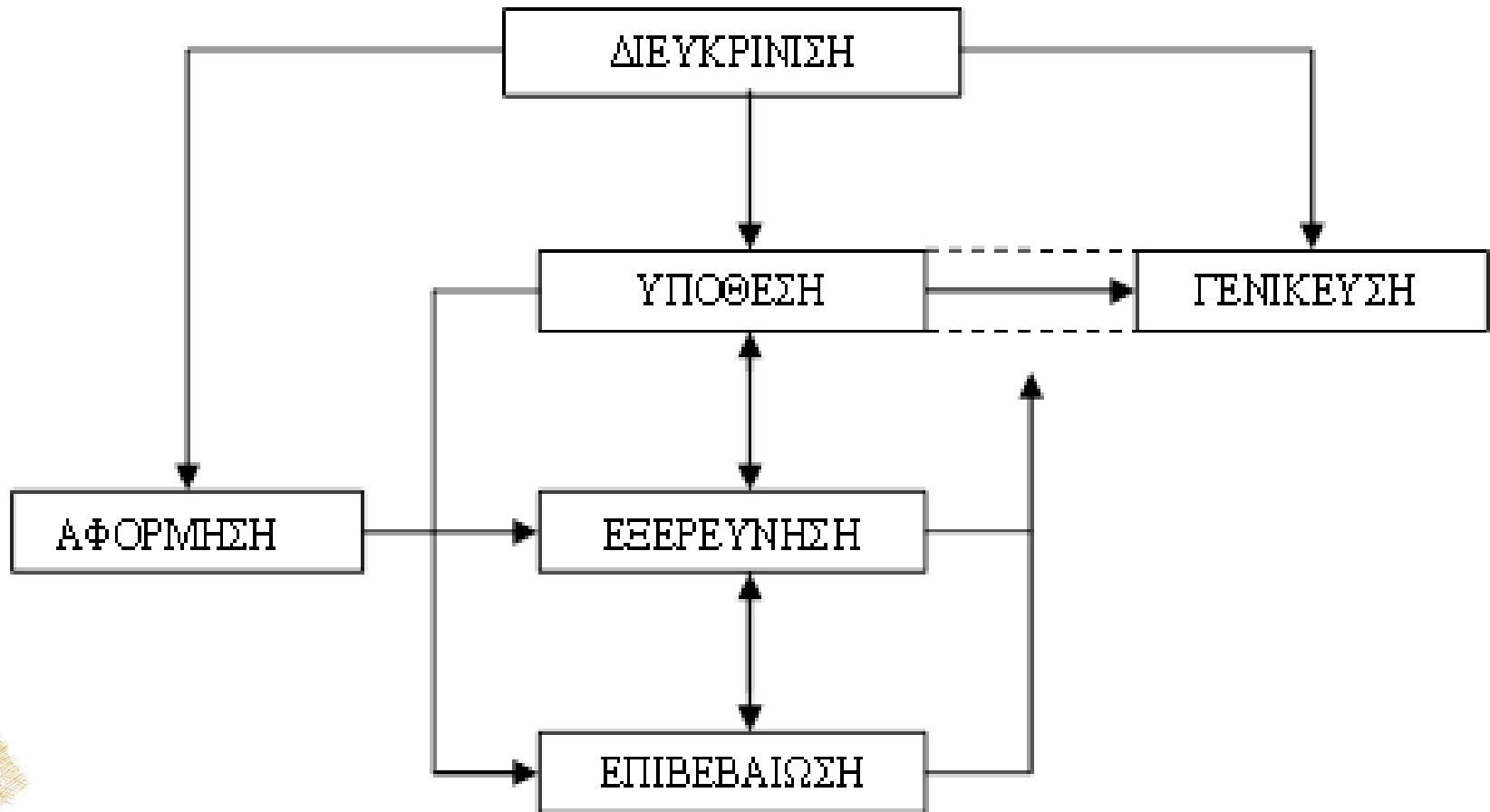

Τα Διδακτικά Πρότυπα

- Σχηματοποίηση των σταδίων εξέλιξης των διδακτικών διαδικασιών,
- ο προσδιορισμός προτεραιοτήτων και σχέσεων μεταξύ των φάσεων της διδακτικής δραστηριότητας και
- περιγραφή των μαθησιακών αλληλεπιδράσεων εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών

Πρότυπο διδασκαλίας Massialas

Η Διδακτική ως απόπειρα συγκρότησης κανονιστικών συστημάτων: κριτικές παρατηρήσεις

- Τα συστήματα διδασκαλίας ως ιστορικά – κοινωνικά – πολιτισμικά προϊόντα
- Από επιστημολογική άποψη η αναζήτηση "μιας μεθόδου" είναι αδιέξοδη
- Στο ψυχολογικό επίπεδο οι δρόμοι της μάθησης, της κατανόησης, της οικειοποίησης της γνώσης είναι πολλαπλοί
- Στο παιδαγωγικό επίπεδο οι μηχανισμοί διδακτικής διαμεσολάβησης παρουσιάζουν τεράστια ποικιλία και συχνά αντιφάσεις

Η Ειδική Διδακτική

- Η Ειδική Διδακτική ως εξειδίκευση των κανονιστικών διδακτικών συστημάτων
- Το βασικό αίτημα στη διδασκαλία δεν είναι η εφαρμογή ενός γενικού συστήματος αλλά η συνεχής προσαρμογή
- Απουσία εμπειρικής τεκμηρίωσης – δογματικός λόγος
- Προσφυγή στη μόνη σταθερά των διδακτικών διαδικασιών, δηλ. τα επιστημονικά αντικείμενα και κίνηση προς δύο κατευθύνσεις:
 - Εφαρμογή και εγκατάλειψη
 - Υποτίμηση του ρόλου των καν. διδ. συστημάτων

Η Ειδική Διδακτική

Γιατί διδάσκουμε; Ποιοι είναι οι γενικοί σκοποί και οι επί μέρους στόχοι των διδακτικών διαδικασιών;

Τι διδάσκουμε; Ποια είναι τα αναλυτικά προγράμματα και τα συγκεκριμένα περιεχόμενα της διδασκαλίας;

Πως διδάσκουμε; Ποιες είναι οι κατάλληλες παιδαγωγικές μέθοδοι, στρατηγικές και τεχνικές;

Σε ποιους διδάσκουμε; Ποια είναι τα προβλήματα ψυχολογικής υφής στο σύνολό τους, τα οποία επηρεάζουν την πορεία προς την πρόσκτηση της γνώσης σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο;

Ζητήματα αξιολόγησης. Ποια είναι τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού έργου; Με ποιες παιδαγωγικές αντιλήψεις επιχειρούμε να τα αξιολογήσουμε; Ποια είναι τα προβλήματα αξιολόγησής του; Ποιες μεθόδους και τεχνικές χρησιμοποιούμε;

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση **1.00**.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Κωνσταντίνος Ραβάνης, «Εισαγωγή στη Διδακτική των Θετικών Επιστημών» Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015.

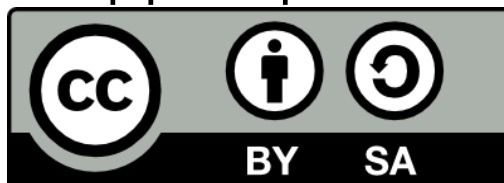
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/PN1520/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

1] <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Σύμφωνα με αυτήν την άδεια ο δικαιούχος σας δίνει το δικαίωμα να:

Μοιραστείτε — αντιγράψετε και αναδιανέμετε το υλικό

Προσαρμόστε — αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο υλικό για κάθε σκοπό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

Αναφορά Δημιουργού — Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας

Παρόμοια Διανομή — Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια όπως και το πρωτότυπο

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

